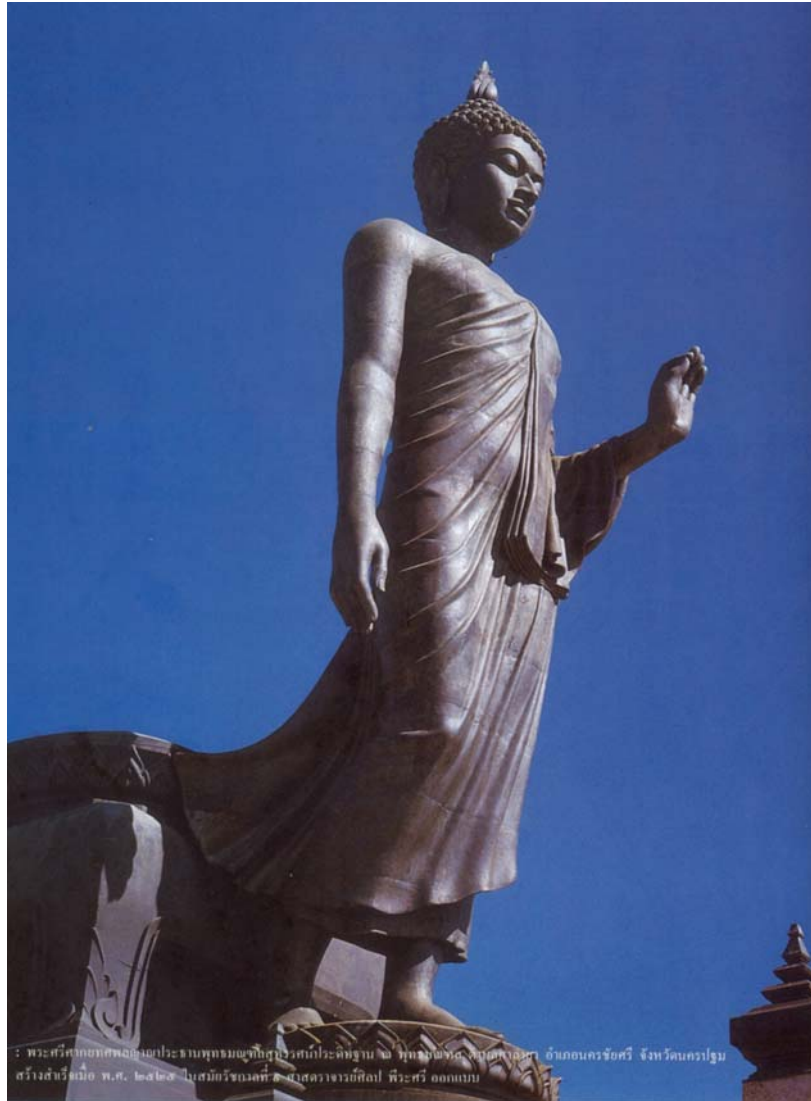

หน่วยที่ 13 :

ประติมากรรมและจิตรกรรมไทย

13.1 ประติมากรรมไทย ลักษณะและรูปแบบของประติมากรรมไทย

ประติมากรรมไทยจัดอยู่ในประเภททัศนศิลป์ เป็นผลงานศิลปะที่เน้นความสำคัญทางคุณค่า ความงาม สมองต่อต้านจิตใจที่รับรู้ได้จากสายตา เช่น การปั้น การแกะสลัก การหล่อ และการประกอบวัสดุให้เกิดสัญลักษณ์ รูปทรง แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะคือ

1. **ลักษณะที่มีหลังรองรับ** ได้แก่ ประติมากรรมนูนต่ำ ประติมากรรมนูนสูง เช่น ลวดลาย ปูนปั้นประดับตกแต่ง สถูป เจดีย์ หน้าม้น
2. **ลักษณะลอยตัว** สามารถมองเห็นได้รอบด้าน เช่น พระพุทธรูป เทวรูป รูปบุคคล รูปสัตว์ รูปสัญลักษณ์ รวมทั้งเครื่องปั้นดินเผาด้วยขามภาชนะต่าง ๆ
3. **ลักษณะเจาะหรือจมลงในพื้น** ได้แก่ รอยพุทธบาท

นอกจากนี้ประติมากรรมยังแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. **ประติมากรรมรูปเคารพ** เป็นงานสร้างประติมากรรมเพื่อสักการบูชา แบ่งเป็น 2 ประเภท คือประติมากรรมรูปและประติมากรรมรูปสัญลักษณ์

ประติมากรรมรูป พระพุทธรูปในประเทศเป็นประติมากรรมที่สำคัญที่มีการสร้างสรรค์ตามแบบลักษณะอุดมคติ ตามคติความเชื่อที่สืบต่อกันมา

ประติมากรรมรูปสัญลักษณ์ สร้างขึ้นเพื่อสักการบูชาเทพองค์พระพุทธรเจ้า เช่น รอยพระพุทธรบาท ธรรมจักรและกวางหมอบ สถูปเจดีย์ พระแท่น เป็นต้น

2. **ประติมากรรมตกแต่ง** เป็นภาพนูนสูง และนูนต่ำ ประดับตกแต่งอยู่บนพื้น ชุ่มประตุน้ำต่าง ผนัง ระเบียง เพื่อความงดงามหรือเล่าเรื่องทางศาสนา ภาพเหตุการณ์ และวรรณกรรม

3. **ประติมากรรมเพื่อประโยชน์ใช้สอย** สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ประติมากรรมตกแต่งสิ่งของเครื่องใช้ ประติมากรรมเครื่องมือหرفสพ ประติมากรรมเครื่องเล่น และประติมากรรมเครื่องตกแต่งชั่วคราว

13.1.2 ประติมากรรมไทยก่อนสมัยใหม่

ประติมากรรมก่อนสมัยใหม่ในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นศิลปะในศาสนา ระยะเวลาได้รับอิทธิพลจากอินเดีย ลังกา และเขมร จากนั้นจึงพัฒนาจนมีลักษณะเฉพาะของไทย

1. **ประติมากรรมก่อนพุทธศตวรรษที่ 19** ช่วงก่อนพุทธศตวรรษที่ 12-19 ส่วนมากเป็นประติมา

กรรมทางพุทธศาสนา ได้รับอิทธิพลทางศิลปะ โดยตรง จากอินเดีย ได้แก่

- **ประติมากรรมแบบทวารวดี** (พุทธศตวรรษที่ 12 – 16) เป็นประติมากรรมทางพุทธศาสนารุ่นแรกที่มีลักษณะเฉพาะอย่างเด่นชัด ในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบทั้งในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้

- **ประติมากรรมแบบศรีวิชัย** (พุทธศตวรรษที่ 13 – 18) พบในเขตจังหวัดภาคใต้ของไทย ประติมากรรมที่มีความสำคัญและงดงามมาก คือ ประติมากรรมสำริดรูปพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร พบที่อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

- **ประติมากรรมแบบเขมร** (พุทธศตวรรษที่ 16 – 18) เรียกว่าแบบ “ลพบุรี” หรือแบบ “ละโว้” ได้รับอิทธิพลศิลปะแบบเขมร

2. **ประติมากรรมหลังพุทธศตวรรษที่ 19** ประติมากรรมที่สำคัญได้แก่

1. **ประติมากรรมแบบไทยล้านนา** (พุทธศตวรรษที่ 16 – 21) แบ่งเป็น 2 ยุค คือ

- **ประติมากรรมแบบล้านนารุ่นต้น** พระพุทธรูปมีลักษณะคล้ายรูปอินเดียนราชวงศ์ปาลา และแบบสุโขทัยยุคแรก เนื่องจากพบที่เมืองเชียงแสนเป็นจำนวนมาก จึงเรียกว่า แบบเชียงแสนรุ่นแรก หรือสิ่งหนึ่ง ต่อมาพบว่ามี การสร้างพระพุทธรูปลักษณะนี้ทางเขตภาคเหนือทั่วไปจึงเรียกว่า แบบล้านนารุ่นต้น
- **ประติมากรรมแบบล้านนารุ่นหลัง** เป็นงานศิลปกรรมที่ผสมผสานรูปแบบ ศิลปะสุโขทัยกับแบบสมนาเช่นพระพุทธรูปหินทราย ในพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร

2. **ประติมากรรมไทยแบบสุโขทัย** แบ่งเป็น 4 แบบ คือ

- **ประติมากรรมสุโขทัยหมวดวัดตระกวน** เรียกตามลักษณะพุทธรูปที่ขุดพบที่วัดตระกวนเมืองเก่าสุโขทัย มีลักษณะคล้ายพระพุทธรูปแบบล้านนารุ่นต้น
- **ประติมากรรมสุโขทัยหมวดใหญ่** ลักษณะพุทธรูปมีความอ่อนช้อยงดงาม มีชีวิตชีวา นับเป็น “ยุคทอง” ของศิลปะสุโขทัย
- **ประติมากรรมหมวดพระพุทธรูปชินราช** พัฒนาจากศิลปะสุโขทัยหมวดใหญ่ มีความประณีตมากขึ้น จนดูเหมือนมีระเบียบกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน
- **ประติมากรรมสุโขทัยหมวดวัดกำแพง** ภายหลังที่สุโขทัยถูกผนวกเข้ากับอาณาจักรอยุธยาใน พ.ศ. 1981 แล้ว ยังมีการสร้างงานศิลปกรรมแบบสุโขทัย โดยเฉพาะที่เมืองกำแพงเพชร

3. **ประติมากรรมแบบอยุธยา** ประติมากรรมแบบอยุธยามีมาก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา สืบเนื่องจากศิลปะแบบทวารวดี ยุคปลาย เรียกว่า แบบอู่ทองรุ่นแรก ในยุคต่อมาเปลี่ยนแปลงรูปแบบเป็นแบบอู่ทอง รุ่น 2 พระพุทธรูปสำคัญ คือพระพุทธรูปขนาดใหญ่ที่วัดพนัญเชิง อยุธยา ประติมากรรมแบบอยุธยาอย่างแท้จริงปรากฏขึ้นตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 (พ.ศ. 2034 – 2072) ประติมากรรมรูปเคารพ หรือพระพุทธรูปเป็นประติมากรรมแบบอยุธยาที่สำคัญที่สุด

4. **ประติมากรรมสมัยรัตนโกสินทร์** งานประติมากรรมในรัชกาลที่ 1 และ 2 ยังคงสืบเนื่องจากสมัยอยุธยา และเนื่องจากภาวะบ้านเมืองที่ยังไม่สงบทำให้มีการสร้างประติมากรรมไม่มากนัก จนถึงในสมัยรัชกาลที่ 3 อิทธิพลศิลปะแบบจีน และตะวันตก ทำให้ศิลปกรรมแบบประเพณีที่สืบต่อกันมา เริ่มปรับเปลี่ยนแนวทางใหม่ ๆ ทั้งด้านความคิด การใช้วัสดุ และรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม มีการสร้างประติมากรรมเพื่อสนองวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากพุทธศาสนา เช่น ประติมากรรม

เหมือนจริง เพื่อเป็นอนุสรณ์หรืออนุสาวรีย์ประติมากรรมตกแต่งอาคารสถานที่บ้านเรือนตลอดจนการสร้างประติมากรรมเป็นพาณิชยศิลป์ ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

13.1.3 ประติมากรรมสมัยใหม่ ที่สำคัญมีดังนี้

1. **อนุสาวรีย์และรูปเหมือน** การปั้นรูปบุคคลแบบเหมือนจริงเริ่มมีขึ้นในรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 นับเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างอนุสาวรีย์ และรูปเหมือนในเวลาต่อมา ศาสตราจารย์คอราโด เฟโรจีหรือดิอพี พีระศิลป์ มีบทบาทสำคัญในวงการศิลปะสมัยใหม่ของไทย งานสำคัญของท่านคือการวางฐานการศึกษาด้านศิลปะสมัยใหม่

2. **ประติมากรรมพระพุทธรูปตามแนวทางสมัยใหม่** ลักษณะของพระพุทธรูปยุคสมัยใหม่เหมือนมนุษย์จริงต่างจากแบบดั้งเดิมที่เป็น “อุดมคติ” พุทธรูปสำคัญ เช่น พระศรีศากยทศพลญาณ ประธานพุทธมณฑลสุพรรณบุรี ประดิษฐาน ณ พุทธมณฑล จ.นครปฐม ซึ่งนายสาโรช จารักษ์ ควบคุมการปั้น –หล่อ ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี ออกแบบโดยได้แรงบันดาลใจจากพระพุทธรูปลีลาศิลปะสุโขทัยแต่ปรับใหม่มีลักษณะสมจริง ผสมผสานกับความงดงามตามอุดมคติของไทย

3. **ประติมากรรมสมัยใหม่** เป็นงานทัศนศิลป์ที่สนองต่อความต้องการอย่างกว้างขวาง ของทุกกลุ่มชนทุกระดับ ไม่เน้นเฉพาะงานทางด้านศาสนา แนวคิดด้านศิลปะถ่ายทอดข้ามวัฒนธรรมทำให้เกิดรูปแบบ และการใช้วัสดุที่หลากหลายตามจินตนาการ สร้างสรรค์ที่เป็นอิสระของศิลปิน

13.2 จิตรกรรมในประเทศไทย

13.2.1 ลักษณะและรูปแบบของจิตรกรรมไทย

จิตรกรรม คือ งานศิลปกรรมที่สร้างสรรค์ด้วยการใช้อุปกรณ์วาดรูปร่าง รูปทรง เป็นลายเส้น ระบายสีบนพื้นผิววัสดุต่าง ๆ

จิตรกรรมแบบประเพณีส่วนใหญ่เขียนด้วยความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ภาพเขียนในองค์พระปรางค์ และพระสถูปเจดีย์ หรือเขียนบนผนังถ้ำ โบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ และพระราชวัง รวมเรียกว่า “จิตรกรรมฝาผนัง” เขียนวาดในสมุดกระดาดเรียกว่า “สมุดภาพ” หากเขียนบนพื้นผ้า เรียกว่า “พระมณู”

1. **การเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนัง** เขียนได้หลายวิธี ได้แก่ แบบสีฝุ่น แบบปูนเปียก และแบบขี้ผึ้งผสมน้ำมัน

วิธีการเขียนมีขั้นตอนสำคัญ เริ่มตั้งแต่ การเตรียมพื้นผิวผนังที่จะเขียน ซึ่งมีวิธีการละเอียด ซับซ้อน การทำแบบโครงสร้าง การเขียนภาพ โดยใช้อุปกรณ์ คือ พู่กัน และสี

2. **เนื้อหาในจิตรกรรมไทยแบบประเพณี** ประเภทบอกเล่าเรื่องราวส่วนใหญ่เป็นวรรณกรรม ทางพุทธศาสนา ประเภทแสดงความหมายด้วยตัวเอง เช่น ภาพลอยลาย ต้นไม้ใบไม้ ภาพบุคคล เป็นต้น การเขียนภาพเป็นแบบ “อุดมคติ” แต่ก็ “สมจริง” หรือ “เหมือนจริง” อยู่ด้วย

งานจิตรกรรมไทย แบบประเพณีมักจะแสดงภาพ 2 มิติ ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ตั้งแต่ราวรัชกาลที่ 3 ช่างไทยได้รับอิทธิพลจากงานเขียนภาพตะวันตก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาพทิวทัศน์ จึงปรับเปลี่ยนการเขียนภาพจิตรกรรมแบบประเพณีเป็นแบบ 3 มิติ

เมื่อสังคมไทยรับวัฒนธรรมสมัยใหม่แบบตะวันตกมากขึ้น เกิดความนิยมเขียนภาพแนวตะวันตกที่เรียกว่า แบบ “เหมือนจริง หรือสัจนิยม (Realism) แบบ “นามธรรม” (Abstract) “อิมเพรสชันนิสม์” (Impressionism) เอกเพรสชันนิสม์ (Expressionism) และคิมพิสซึม (Cebiom)

3.2.2 จิตรกรรมไทยแบบประเพณีในยุคต่าง ๆ

1. **จิตรกรรมไทยก่อนพุทธศตวรรษที่ 19** ศิลปะการเขียนภาพสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย เขียนภาพสัตว์ เช่น ช้าง ปลา วัว ภาพคน ภาพฝ่ามือ เขียนด้วยสีแดง ดำ ขาว

2. **จิตรกรรมไทยสมัยสุโขทัย** มีทั้งภาพเขียนสีและภาพจำหลักลายเส้น เช่น ที่ผนังมณฑป วัดศรีชุม อำเภอเมืองเก่า และที่ซุ้มเจดีย์วัดในวัดเจดีย์เจ็ดแถว อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย นับเป็นระยะต้น ๆ ของการเขียนภาพจิตรกรรมแบบประเพณีของไทย

3. **จิตรกรรมไทยสมัยอยุธยา** ราวครึ่งหลังพุทธศตวรรษที่ 19 ต่อเนื่องเข้าสู่สมัยอยุธยาการเขียนภาพแสดงลักษณะแบบประเพณีอย่างแท้จริง สะท้อนให้เห็นศรัทธาอย่างแรงกล้าในพระพุทธศาสนาและมีมือช่างไทยพัฒนาสู่จุดสูงสุดในเชิงศิลปะ

จิตรกรรมฝาผนังสมัยต้นอยุธยาพบในกรุงพระปราสาทเป็นส่วนใหญ่ในสมัยต่อมาเขียนภาพประดับผนังพระอุโบสถ และพระวิหาร นิยมเขียนภาพพุทธประวัติ อดีตพระพุทธเจ้า เทพชุมนุม และชาวนา

4. **จิตรกรรมในสมัยธนบุรี** งานจิตรกรรมสำคัญ คือสมุดภาพภาพเรื่องไตรภูมิ

5. **จิตรกรรมในสมัยรัตนโกสินทร์** มีลักษณะสืบเนื่องจากสมัยอยุธยาในสมัยรัชกาลที่ 3 มีความนิยมศิลปะแบบจีน ในงานจิตรกรรมฝาผนัง ทั้งในรูปแบบ เนื้อหา และเทคนิคการเขียนภาพเรียกว่า “ศิลปะในพระราชนิยม”

การปรับเปลี่ยนรูปแบบจิตรกรรมไทยแบบประเพณี มีการเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ ทั้งรูปแบบเนื้อหา และเทคนิคการเขียนภาพ การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญเกิดขึ้นเมื่อสังคมรับวัฒนธรรมตะวันตก จึงมีการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม แบบประเพณีด้านเทคนิค วิธีการ และแนวคิดใหม่ตามทฤษฎีของศิลปินอย่างไม่เคยปรากฏในงานจิตรกรรมไทยแบบประเพณีมาแต่ดั้งเดิม

13.2.3 จิตรกรรมไทยสมัยใหม่

เมื่อเมืองไทยเปิดประเทศจากการทำสนธิสัญญากับประเทศตะวันตกในสมัยรัชกาลที่ 4 กระแสวัฒนธรรมตะวันตกไหลบ่าเข้าสู่สังคมโลก ก่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม กระทั่งต่อวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ แม้กระทั่งด้านศิลปะกรรม

ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา งานศิลปะตะวันตกได้รับความนิยมมากยิ่งขึ้น ช่างเขียนภาพจากตะวันตกหลายคนเดินทางมาทำงานในเมืองไทย สร้างผลงานไว้มากมาย

ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา แนวการเขียนภาพของศิลปินไทย เป็นแนว “อิมเพรสชันนิซึม” (Impressionism) และสัจนิยม หรือเหมือนจริง (Realism) ผลงานดีเด่นเช่น งานของมีเซียมยิบอินซอย สวัสดิ์ ตันติกุล ทวี พันทะกว้าง สุเชาว์ อัมตระกูล ประยูร อุลลาฮาญะ จาร์ส เกียรติก่อ เพื่อ หรือพิทักษ์ เป็นต้น

ยุคคิวบิซึม (Cubism) ในประเทศไทยเริ่มต้นประมาณ พ.ศ. 2499 โดยเพื่อ หรือ พิทักษ์ ทวี พันทะกว้าง ชะลูด นิ่มเสมอ สมโภชน์ อุปอินทร์ และ พนม สุวรรณบุญ

ในช่วง พ.ศ. 2506 งานจิตรกรรมแนวนามธรรมได้รับความนิยม หลังจากนั้นศิลปินได้สร้างผลงานในแนวทางที่ตนสนใจ และเชี่ยวชาญ ทั้งรูปแบบใหม่และการย้อนกลับสู่แนวทางที่เคยเขียนกันมา ทำให้แนวทางการสร้างงานจิตรกรรมไทยสมัยใหม่ มีความหลากหลายและเป็นอิสระ

ศิลปะสมัยใหม่ดำเนินไปควบคู่กับงานแสดงศิลปะ และนิทรรศการในหอศิลป์ ซึ่งเป็นเวทีสำหรับศิลปินได้แสดงผลงาน

13.3 คุณค่าของประติมากรรมและจิตรกรรมไทย

13.3.1 คุณค่าประติมากรรมและจิตรกรรมไทยด้านศิลปะ มิได้จำกัดเพียงความงามที่ผู้ชมได้พบเห็นและสัมผัส ยังสะท้อนถึงแรงบันดาลใจ และพัฒนาการในการสร้างสรรค์ศิลปกรรมไทย เป็นที่น่าเสียดายว่าประติมากรรมและจิตรกรรมไทยที่เหลือมาถึงทุกวันนี้ ชำรุด สูญหาย และเสื่อมสลายไปเนื่องจากสภาพธรรมชาติ การลักลอบโจรกรรม เก็บงำใช้เป็นส่วนตัว และส่งออกต่างประเทศ การศึกษาความงามและงานศิลปะของประติมากรรมและจิตรกรรมไทย มีข้อจำกัด

13.3.2 คุณค่าของประติมากรรม และจิตรกรรมไทยด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี

เราสามารถศึกษาร่องรอยของอดีตได้จากงานศิลปกรรมทั้งประติมากรรมและจิตรกรรมในฐานะหลักฐานสำคัญที่บ่งบอกถึงความคิด ความเชื่อ ภูมิปัญญา ความรู้ การใช้เทคโนโลยีด้านวัตถุประสงค์ ช่างผู้สร้างผลงาน การใช้ประโยชน์ ความต้องการของสังคม และจากเนื้อหาบอกเล่าในงานศิลปกรรมนั้น ๆ โดยตรง

เนื้อหาจากงานประติมากรรมและจิตรกรรมถ่ายทอดเรื่องราวเหตุการณ์ ในยุคสมัยที่สร้างผลงานเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ประเภทหนึ่ง เช่นเดียวกับการศึกษาพัฒนาการทางด้านศิลปะช่วยให้เราเข้าใจถึงการถ่ายทอด การรับอิทธิพลระหว่างวัฒนธรรม

งานจิตรกรรมฝาผนังสมัยรัตนโกสินทร์ มีการเขียนภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นภาพประกอบและภาพเล่าเรื่องโดยตรง เช่น ภาพพงศาวดาร พระราชพิธี กิจกรรมหรือเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ภาพการเดินทางไปนมัสการสถานที่สำคัญทางศาสนา ภาพแสดงการละเล่น งานมหรสพ งานรื่นเริง งานเทศกาล งานประเพณี ชีวิตประจำวัน โดยจะถ่ายทอดจากภาพที่เกิดขึ้นจริงใน

ยุคสมัยที่เขียนนั้น ดังนั้นจึงช่วยให้เราได้ทราบและเข้าใจภาพอดีตที่อาจจะไม่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร

แนวคิดการสร้างประติมากรรมอนุสาวรีย์ แพร่หลายในยุคสมัยใหม่ เป็นรูปที่แตกต่างจากสมัยดั้งเดิมที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา แต่สร้างขึ้นเพื่อระลึกถึงบุคคล เช่นพระบรมราชอนุสาวรีย์ พระราชานุสาวรีย์ อนุสาวรีย์บุคคลสำคัญ และอนุสาวรีย์เพื่อการระลึกถึงเหตุการณ์สำคัญ เช่นอนุสาวรีย์ ประชาธิปไตย อนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ในประเทศไทยมีการสร้างประติมากรรมอนุสาวรีย์ทั้งระดับชาติ ท้องถิ่น และทุกจังหวัดเป็นการบอกเล่าเรื่องราวในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

การชื่นชมในงานประติมากรรม และจิตรกรรม จึงมิได้จำกัดเพียงด้านศิลปะ หรือความศรัทธาในศาสนาเท่านั้น หากยังอำนวยคุณประโยชน์ให้เราเข้าใจอดีตได้ชัดเจนขึ้นด้วย

13.3.3 คุณค่าของประติมากรรมและจิตรกรรมไทยในด้านความเชื่อและศาสนา

คติความเชื่อในศาสนาถ่ายทอดเป็นรูปธรรมให้เห็นได้จากงานประติมากรรมและจิตรกรรมทั้งประติมากรรม รูปเคารพ ประติมากรรมสัญลักษณ์ ประติมากรรมเล่าเรื่อง และจิตรกรรม มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาและวรรณกรรม สำคัญก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เป็นเครื่องเตือนสติให้คนได้กระทำความดี และปฏิบัติตามหลักคำสอนทางศาสนา

ศาสนาฮินดู ศาสนาพุทธ เผยแพร่เข้ามาในสังคมไทย เป็นระยะเวลาอันยาวนานเมื่อผสมผสานกับคติความเชื่อดั้งเดิม ได้ก่อให้เกิดงานประติมากรรมที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น รูปพระพนัสบดี ภาพแกะสลักในผนังถ้ำ พระโพธิสัตว์ จ.สระบุรี

เมื่อศรัทธาในพระพุทธศาสนาแพร่หลายอย่างกว้างขวาง การสร้างประติมากรรมจำนวนมากได้แก่ พระพุทธรูปเพื่อเป็นการสักการบูชาและเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

งานประติมากรรมและจิตรกรรมไทยแต่ละยุคสมัยจึงสะท้อนถึงความเชื่อและศรัทธาของยุคสมัยนั้น ๆ ด้วย

